

Joan Vergés s'enfronta a la frustració democràtica

Joan Vergés, al balcó del despatx de la Càtedra Ferrater Mora de Girona, que dirigeix des de fa deu anys. QUIM PUIG.

Al seu despatx de la Universitat de Girona, on dirigeix des de fa deu anys la Càtedra Ferrater Mora de pensament contemporani, Joan Vergés (Banyoles, 1972) hi té tot l'escampall de papers del professor Josep M. Terricabras, el seu predecessor, que està ordenant i catalogant des de la seva mort l'abril passat i de qui li agrada recordar la importància que donava a la intuïció; "tenir nas", en deia. Seguint aquest sisè sentit, és com Vergés ha escrit *La protesta i la queixa* (Arcàdia), un assaig alhora rigorós i amè, que dedica precisament al seu mestre, per provar d'escatir què és allò que fa que "el menys dolent dels sistemes polítics" generi tantes frustracions.

El punt de partida, a banda del consell de Judith Butler que escrivís un llibre sobre la seva ponència després de coincidir en unes jornades a Barcelona, és un macroestudi sobre el descontentament que arribava a una constatació paradoxal: cada vegada hi ha més protestes al món, i on han augmentat més en nombre i adhesió és als països de rendes mitjanes o altes. El primer clatellot a la lògica, excepte si es té en compte que les polítiques neoliberals s'han rabejat en les rendes mitjanes, que ara "se senten traïdes per les elits". Cada vegada hi ha, doncs, més insatisfacció, però la democràcia es caracteritza per "un poder d'inclusió" que li permet tenir-se-les fins i tot amb la crítica al seu propi sistema ("preveu, espera, fins i tot desitja la protesta", diu Vergés, que el defineix de "règim domesticador per antonomàsia"). De fet, no n'hi ha cap altre que doni tanta importància a l'expressió pública d'opinions. Mentre no se li discuteixi l'autoritat moral. "Més que un règim, és una vaca sagrada que exigeix adhesió moral, i com a tal ha acabat equiparant-se a la justícia, però el bé i la justícia són coses diferents", adverteix Vergés, perquè una té a veure amb la persona i l'altre, amb el ciutadà, i apunta que al capdavant també la democràcia és un sistema que aspira a perpetuar-se i que s'aprofita del fet que se l'identifiqui amb un ideal de comportament ("la moral és l'èròtica de la democràcia", arriba a afirmar), cosa que facilita "la deixadesa de funcions, que transfereix als ciutadans".

D'aquí venen, per exemple, les campanyes recurrents a favor de l'ús del català o contra el canvi climàtic, amb les quals, "malgrat que els polítics no fan la feina, promulguen públicament la veritat moral dels principis que inspiren la legislació que incompleixen" mentre traslladen a la gent la percepció que resoldre-ho depèn d'actituds i responsabilitats individuals. "El morral d'on mengen els burros n'és ple, d'aquesta mena d'esperança", remata Vergés, que tot i això no voldria que s'interpretés el seu llibre com una crítica de la democràcia, que basa les decisions en "aquesta entitat que en diem poble", sinó en tot cas com un camí per millora-la, i suggereix, com a vies possibles, "un nou sistema de partits i més atenció a l'educació cívica".

Al capdavant, la democràcia, encara que se serveixi de mecanismes de domesticació de la dissidència, garanteix el dret a la protesta, tot i que Joan Vergés també observa que, en tant que convenció social, està regida per certes regles, i "aquells que les dominen tenen més números de sortir-se'n en les seves reclamacions". D'aquí ve que siguin els grups socials que "no estan del tot malament" els que tenen més possibilitats d'articular una protesta efectiva. En tot cas, allò que la democràcia no ha sabut resoldre de manera satisfactòria és la queixa, un "efecte col·lateral al qual no s'ha prestat prou atenció", potser perquè, comparable a l'angoixa, "no aspira a canviar la realitat", sinó a alliberar un malestar, un sentiment de greuge de difícil articulació pública. Vergés, que esmenta més d'un cop el descontentament que va generar el Procés, s'atura

també a analitzar l'auge de les pràctiques no-violentes, però matisa: "Si hi ha molta diferència entre la violència que puc exercir contra un altre, incorro en un acte immoral. Però si no tinc cap força, és com fer un brindis al sol. En tot casa, és una pregunta al dimoni que val més esquivar."

Publicat a:

-El Punt Avui. Girona 25-09-2024, Pàgina 24

-El Punt Avui. Nacional 25-09-2024, Pàgina 24

Font del document:

<http://www.elpuntavui.cat/cultura/article/19-cultura/2461618-joan-verges-s-enfronta-a-la-frustracio-democratica.html>